

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญและแก้ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการศึกษา การศึกษาต้องพัฒนาไปตามยุคสมัยให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ประชุมทางวิชาการอุดมศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาประเทศ, 2539) จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอันรวดเร็วทำให้เห็นความจำเป็นของการจัดการศึกษา หลักสูตรของไทยในอนาคตคงจะต้องเน้นการให้ความรู้พื้นฐานที่ดีและพอเพียงสำหรับเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตในอนาคต หรือคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้สร้างหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น (แรมสมร อยู่สถาพร, 2538) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนให้เกิดความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ทุกระดับจึงต้องเน้นไปที่การพัฒนาคน กระบวนการปฏิรูปการเรียนการสอนจึงต้องลงไปสู่ตั้งแต่จุดมุ่งหมายของการสอนหรือการวัดและประเมินผล (วิชัย ตันศิริ, 2539)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูงที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาย่อมถือว่าเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่ศึกษาอย่างเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ตามสมควรและสามารถเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ ได้จึงถือได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชาติบ้านเมืองในทุกๆระดับ และด้วยความสำคัญนี้เองที่เป็นภาระและความรับผิดชอบที่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องพยายามดำเนินการให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคมให้ได้ ดังนั้นเพื่อให้สถาบันต่าง ๆ มีการบริหารการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาดีขึ้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อไปและจะเห็นได้ชัดว่าประเทศที่มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีนั้นจะสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถออกไปปรับใช้สังคม จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและนำไปสู่ความมีศักยภาพในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างสำคัญ (วันชัย ศิริชนะ, 2539) การพัฒนาโครงสร้างและระบบเพื่อประกันคุณภาพทางวิชาการนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงระบบภายในสถาบันอุดมศึกษาและระบบการอุดมศึกษาของชาติในภาวะที่เป็นโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบันเราไม่สามารถที่จะปล่อยให้ประเทศไทยมีการอุดมศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยในการสร้างศักยภาพ เพื่อการแข่งขันใน

ระดับภูมิภาคอีกต่อไปได้ ในยุคภาวะปัจจุบันความต้องการบุคลากรระดับปริญญาบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ความโน้มเอียงที่จะผลิตบัณฑิตให้ได้จำนวนมากขึ้น ตามความต้องการของตลาดจึงมีสูงขึ้นและมีส่วนทำให้คุณภาพของบัณฑิตลดลงหรือถูกละเลย โดยคิดกันไปเองว่าเหมาะสมกับความต้องการของตลาดแล้วทั้งที่ไม่ได้คำนึงถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตที่ตามมาได้ ผลเสียของ “คุณภาพ” นั้นเป็นที่น่าสังเกตว่าในหลายลักษณะไม่สามารถจะมองเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน การดำเนินการในเรื่องการประกันคุณภาพทางวิชาการจึงมิได้รับการเอาใจใส่ อันจะเป็นผลเสียกับการอุดมศึกษาไทยในส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาโครงสร้างและระบบเพื่อประกันคุณภาพทางวิชาการจึงมีความจำเป็นจะต้องดำเนินการให้ครบวงจร (อดุลย์ วิริยเวชกุล, 2538)

ในสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในแขนงวิชาต่าง ๆ มากมายและในส่วนของการศึกษาศิลประดับอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพ (Professional Education) นั้นการออกแบบนิเทศศิลป์ (Visual communication art and design) เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของงานศิลปะประเภทประยุกต์ศิลป์ที่มีบทบาทต่อวงการธุรกิจในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้ผลิตมีจำนวนมากขึ้น ประกอบกับความเจริญของเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจเพิ่มมากยิ่งขึ้น (อาริยา คลังชำนาญ, 2538) การเรียนการสอนทางด้านแขนงวิชาออกแบบนิเทศศิลป์โดยภาพรวมจะเน้นการออกแบบเกี่ยวกับข่าวสารที่รับรู้ด้วยการอ่านหรือการมองเห็น นักออกแบบนิเทศศิลป์จะพยายามทำให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีการตอบสนองในทางที่ดีต่อข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด นักออกแบบนิเทศศิลป์ต้องมีความรู้หลายด้านเพื่อจะถ่ายทอดผลงานออกมาเป็นงานที่มองเห็นได้โดยนำเทคนิคต่าง ๆ ที่ตนถนัดมารวมกันเพื่อให้การออกแบบบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงาน รวมทั้งยังต้องมีความงาม ความเหมาะสม ง่ายและประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาเป็นส่วนประกอบสำคัญ (อารักษ์ ศาสตราสิงห์, 2539) การเรียนการสอนทางด้านแขนงวิชานิเทศศิลป์มีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตเข้าสู่อาชีพในระบบธุรกิจตามสภาพสังคมและเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่รองรับการเจริญเติบโตและการพัฒนาประเทศ ในภาวะตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันกันสูงได้มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนในสาขาวิชานี้เพิ่มมากขึ้น แต่จุดเน้นของหลักสูตรแต่ละแห่งอาจแตกต่างกันตามความพร้อมของแต่ละสถาบัน

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสหวิทยาการตามมาตรฐานสากล ผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรที่เป็นกำลังแรงงานของประเทศ ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นสถานศึกษาที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีที่สมบูรณ์แบบ มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศและให้คุณค่าที่ดีแก่สังคม (เอกสารเผยแพร่วิสัยทัศน์ร่วมราชมงคล, 2540) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ ได้เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ หลายสาขาวิชา ซึ่งเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และในระดับปริญญาตรี สำหรับคณะวิชาออกแบบ ในปี 2533 ได้เปิดแผนกวิชาเพิ่มขึ้นในสาขาวิชาศิลปะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยมุ่งเน้น การเรียนการสอนในด้านการผลิตนักศึกษาให้เป็นผู้ปฏิบัติการในด้านการสร้างสรรค์งานและการผลิตสื่อ-โสต โฆษณาประชาสัมพันธ์ตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งหลักสูตรนี้ศิลปศึกษาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเมื่อปี พ.ศ. 2535 แต่เป็นการปรับปรุงเพียงการปรับรหัสวิชาและเนื้อหาวิชาบางวิชาเพื่อใช้ร่วมกับกลุ่มวิชาเทคนิคอุตสาหกรรมเฉพาะเท่านั้น ยังไม่มีการประเมินในด้านการเรียนการสอน คุณภาพของอาจารย์ผู้สอน ความพร้อมของห้องเรียนหรือคุณภาพของผู้จบการศึกษา อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่ายังไม่มีการประเมินหลักสูตรแบบครบวงจรหรือทั้งระบบเลย ซึ่งสอดคล้องกับ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) ได้กล่าวว่าควรจะมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และตลาดแรงงานเพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้อง ดังนั้นจึงควรได้รับการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนและเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้เพราะการประเมินผลหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันแล้วสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนานั้นเป็นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใดหรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่มีส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไขและ ใจทิพย์ เข็มรัตน์พงษ์, (2539) ได้กล่าวถึงกับการประเมินหลักสูตรว่าในการทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามถ้ามีการประเมินผลในกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยแล้วจะทำให้ทราบข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุและปัจจัยใดซึ่งจะทำให้สามารถหาทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นได้ทันที่ ในการพัฒนาหลักสูตรก็เช่นกันหากมีการประเมินเป็นระยะ ๆ ก็อาจลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังที่ ทาบา (Taba, 1962 : 313-315) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของการประเมินผลหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบวิธีการเรียนการสอน
2. ให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับจุดดีจุดด้อยของหลักสูตร
3. ช่วยกำหนดหน้าที่และบทบาทของผู้ใช้หลักสูตร
4. เป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้
5. ช่วยพัฒนาหลักสูตร

อย่างไรก็ดี ผลจากการประเมินหลักสูตรจะมีคุณค่าเพียงพอที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรได้จริงจะต้องเป็นข้อมูลหรือหลักฐานที่เชื่อถือได้สูงมีความเที่ยงและตรง

ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ดังที่ วันชัย ศิริชนะ (2540) กล่าวว่าองค์ประกอบในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความคล้ายคลึงกันกับการดำเนินกิจกรรมการผลิตโดยทั่วไปคือวัตถุดิบ (INPUT) กระบวนการผลิต

(PROCESS) และผลผลิต (OUTPUT) ซึ่งในระบบการศึกษาวัตถุดิบคือนักศึกษาที่พื้นฐานของแต่ละคนมีความหลากหลายและต้องการปรุงแต่งให้มีคุณสมบัติและรูปลักษณ์ที่พึงปรารถนา กระบวนการผลิตในการผลิตบัณฑิตนั้นมีการบวนการที่สำคัญคือ กิจกรรมการเรียนการสอนและผลผลิตบัณฑิตเป็นผลของกระบวนการเรียนการสอนโดยคุณภาพของบัณฑิตจะเป็นอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตเป็นสำคัญ สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของการผลิตของตนให้อยู่ในระดับในเกณฑ์ที่มีคุณภาพอยู่เสมอหรือจากคำกล่าวของ วันชัย วัฒนศัพท์ (รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา, 2540) ได้กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอดีตเป็นการประเมินของบุคคลในสาขาวิชาเดียวกันและร่วมสถาบันกันแต่ในปัจจุบันได้ให้บุคคลที่ไม่ได้อยู่ในสาขาวิชาเดียวกันซึ่งเป็นผู้บริโภคหรือผู้ใช้บัณฑิตเป็นผู้ใช้เข้ามาประเมิน และในการประเมินต้องมีมาตรฐานสากลโดยนำมาปรับให้เหมาะสมกับสังคมไทย ซึ่งแนวทางในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องประกอบด้วยระบบที่ดีและมีวิธีการประเมินที่เป็นระบบโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงสำหรับการจัดการศึกษาในสถาบันให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน ฉะนั้นการจัดการศึกษาที่ดีจะสะท้อนให้เห็นว่ามีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษามีความสำคัญมากในปัจจุบันดังเช่น กรมอาชีวศึกษาร่วมกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้จัดวิจาาระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 ซึ่งเป็นระบบมาตรฐานที่ให้ความสำคัญในการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นที่การป้องกันมากกว่าการแก้ปัญหา และช่วยให้เยาวชนของชาติมีความรู้ความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่นักศึกษาเข้าไปทำงานให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถอยู่ในตลาดของการแข่งขันได้ (จรรยา ชูลาภ, 2539)

การกำกับสนับสนุนและตรวจสอบเป็นองค์ประกอบหลักของการศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพโดยเฉพาะการดำเนินการในประเมินผลการเรียนการสอนหรือตัวหลักสูตรซึ่งนับว่าเป็นระบบการตรวจสอบที่สามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงจุดร่วมและพัฒนาคุณภาพในการเรียนการสอนได้ ตัวหลักสูตรจึงเป็นตัวบ่งบอกถึงการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ และจากการใช้หลักสูตรนี้เหตุผลตั้งแต่เปิดการเรียนการสอนมานั้นยังไม่มีมีการตรวจสอบหรือประเมินผลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การประเมินผลการสอน การติดตามผลของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหรือการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากระยะเวลาที่เป็นตัวกำหนดในการประเมินหลักสูตรแล้วปัจจัยในด้านอื่น ๆ เช่นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพการควบคุมคุณภาพขององค์กรที่มีผลต่อการเรียนรู้และคุณภาพของบัณฑิตเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างคุณภาพขึ้นภายในสถาบัน ซึ่ง

ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องประเมินหลักสูตรนิเทศศิลป์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ เพื่อตรวจสอบและทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่จะต้องปรับปรุงโดยผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบการประเมิน CIPP MODEL ซึ่งมีชื่อเต็มว่า “Context - Input - Process - Product Model” หรือมีชื่อเรียกอีกชื่อว่า The Phi Delta Kappa Committee Model เป็นรูปแบบที่เสนอโดยสตีฟเฟิลบีมและคณะ (Daniel L. Stufflebeam et al.) รูปแบบนี้ประกอบด้วยวิธีการประเมินข้อมูล 4 ประเภท คือ

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินผลบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดหมายหรือจุดประสงค์ต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมปัญหาและความต้องการต่าง ๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่า ควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรจึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ในกรณีที่มีการประเมินหลักสูตรไม่ใช่อยู่ในขั้นการวางแผน แต่ใช้มาระยะหนึ่งแล้วต้องการประเมิน การประเมินในส่วนนี้คือ การประเมินหลักสูตรในเรื่องจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ต่าง ๆ ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในหลักสูตร การประเมินบริบทในงานวิจัยนี้ได้ประเมินในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบดูว่าสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมหรือบริบท ปัญหาและความต้องการต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร

2. การประเมินปัจจัยตัวป้อน (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ ฯลฯ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยตัวป้อน ในงานวิจัยนี้ได้ประเมินในด้านปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านนักศึกษาและด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน แหล่งค้นคว้า สถานที่เรียน เพื่อตรวจสอบดูว่า ปัจจัยตัวป้อนเหล่านั้นเป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่อย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในขั้นปฏิบัติการหรือประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร เพื่อตรวจสอบดูว่า กิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริงเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการสอน หรือ การบริหาร เป็นต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้ ได้ประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลของอาจารย์ เพื่อตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่เป็นจริงเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการสอน การบริหาร เป็นต้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น ซึ่งประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ประเมินในด้านคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษา เช่น คุณลักษณะทั่วไป คุณลักษณะด้านวิชาชีพและคุณลักษณะนิสัย หรืออาจพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาวะการมีงานทำหรือการศึกษาต่อ เป็นต้น

รูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPP MODEL นี้เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ผู้ประเมินจะประเมินผลทั้ง 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น แล้วนำมาพิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ถ้าในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ต้องศึกษาว่าปัจจัยเบื้องต้นต่าง ๆ และกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหารหลักสูตรเอื้อต่อการทำให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นหรือไม่อย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติหรือสภาพที่เป็นอยู่สอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตรได้ รวมทั้งทราบว่าส่วนใดของหลักสูตรใช้ได้ ส่วนใดมีข้อบกพร่องเพิ่มจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

หากพิจารณาตามหลักการแล้วรูปแบบการประเมิน CIPP MODEL จะมีความสอดคล้องกับหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา (วันชัย ศิริชนะ, 2540) ทั้ง 3 ด้านคือ วัตถุประสงค์ (INPUT) กระบวนการผลิต (PROCESS) และผลผลิต (OUTPUT) ซึ่งในระบบการศึกษาปัจจุบันควรคำนึงถึงคุณภาพบัณฑิตเป็นหัวใจสำคัญ เพราะหากมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีวิธีการประเมินที่เป็นระบบโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุง สำหรับการจัดการศึกษาที่ดีจะสะท้อนให้เห็นว่ามีระบบการประเมินคุณภาพที่เหมาะสมด้วย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ถ้ามีคนที่มีความสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ทุกเรื่อง การจะมีคุณภาพได้จะต้องเริ่มที่คน ระบบหลักสูตรและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายแต่การที่จะทำให้คนมีคุณภาพตามระบบการบริหารคุณภาพ ISO 9000 ได้นั้นต้องมุ่งที่การมีจริยธรรมและคุณภาพไม่ได้คำนึงถึงมาตรฐานสินค้าดังเช่นเครื่องจักรเพียงอย่างเดียว ดังนั้นครูหรืออาจารย์ผู้สอนจึงเป็นจุดแรกที่ต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ ต่อมาคือบุคคลที่มีอยู่ในวงการการศึกษาซึ่งต้องมีคุณภาพและผลผลิตที่ดี คือตัวนักเรียนเองก็จะมีคุณภาพด้วยเช่นกัน จากการประเมินหลักสูตรนิเทศศิลป์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2533 (ฉบับปรับปรุง 2535) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ) ในครั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน พร้อมทั้งนำแนวคิดจากการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยระบบ ISO 9000 ที่ปัจจุบันมีแนวโน้มนำมาใช้ในระบบการศึกษากันมากขึ้น จากการศึกษาของผู้วิจัยเห็นว่ามี ความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะสามารถไปพัฒนา

หลักสูตรและสร้างความมั่นใจที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพเพื่อสนองต่อสังคมหรือภาคอุตสาหกรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมิน หลักสูตรนิเทศศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2533 (ฉบับปรับปรุง 2535) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPP MODEL. ของ Deniel L. Stufflebeam (ค.ศ. 1971) และศึกษาแนวความคิด เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยระบบ ISO 9000

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ นักศึกษาที่กำลังศึกษา อยู่ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานิเทศศิลป์

1.4 นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากสิ่งทีวัด การวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานข้อมูลเพื่อประกอบในการตัดสินใจแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร

2. การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึงการปฏิบัติการทั้งหลายที่มีแผนและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การให้การศึกษาจะได้คุณภาพ ตามปรัชญา อุดมศึกษาที่กำหนด

3. มาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 หมายถึงระบบบริหารงานคุณภาพที่ทั่วโลกให้การยอมรับว่าสามารถพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นที่ยอมรับ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรนิเทศศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2533 (ฉบับปรับปรุง 2535) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่มได้แก่

1. อาจารย์ผู้สอนในแผนกวิชานิตศศิลป์ จำนวน 12 คน
2. นักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 28 คน
3. ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนิตศศิลป์ จำนวน 73 คน
4. ผู้บังคับบัญชาหรืออาจารย์ที่ปรึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 28 คน

การกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจิจและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) รวมจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรได้เท่ากับ 141 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้ง 4 ด้านของ CIPP MODEL ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
3. แบบสอบถามซึ่งเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยระบบ ISO 9000

การทดลองใช้แบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อนำผลการวิเคราะห์ตรวจหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลสำหรับอาจารย์และนักศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บด้วยตนเอง

ข้อมูลสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาหรืออาจารย์ที่ปรึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาผู้วิจัยได้จัดส่งทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. (Statistical Package for the Social Sciences)

สรุปผลและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่วิเคราะห์เสร็จแล้วมาสรุปผลในแต่ละด้าน ซึ่งได้แบ่งเป็น 6 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 สรุปผลข้อมูลในด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สรุปผลการประเมินหลักสูตรในด้านบริบท (Context Evaluation)
- ตอนที่ 3 สรุปผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
- ตอนที่ 4 สรุปผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
- ตอนที่ 5 สรุปผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต (Product Evaluation)
- ตอนที่ 6 สรุปผลแนวความคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยระบบ

ISO 9000

จากนั้นได้นำเสนอโดยการอภิปรายผลพร้อมทั้ง ๆ ได้ให้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศิลป์ให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของสังคม
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้น และหาแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการเรียนการสอน
3. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย สำหรับผู้ที่สนใจในด้านการประเมินหลักสูตรและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป